

Sobre el mot «pauta»

Lluís Marquet

Hem observat un cert ús, sobretot recentment, d'aquest mot amb el sentit de «norma, regla, conducta». Es tracta d'un mot –fins ara ben inusual en català– que coincideix amb el castellà, però que és inexistent en les altres llengües. Tot i que cal sempre comprovar-ho, sabem per experiència que, en casos semblants, aquest fet sovint indica que el terme en qüestió no és genuí. És lògic, doncs, que sospitem de la bondat d'un mot que sembla adventici, que ha estat introduït de fa poc en la nostra llengua i que només existeix en castellà. Cal ésser prudent abans d'admetre'l i analitzar-ne detingudament l'origen. Això és el que fem tot seguit.

Diguem en primer lloc que el mot *pauta* té l'origen en el llatí *pacta*, plural de *pactum*. Segons els diccionaris castellans, és un mot usat des d'antic per a referir-se a les ratlles horitzontals marcades en un paper que fan de guia en escriure. Per això, del paper així ratllat se'n diu *papel pautado*. Doncs bé, modernament ha pres, a més, el sentit general abans indicat de «norma, guia, etc.»; i és a partir d'aquest ús en castellà que ha entrat recentment en el català.

Mirem ara què en diuen els diccionaris catalans. Inexistent en el *Diccionari general* de Pompeu Fabra, fou introduït en el DGEC com a castellanisme, amb diverses accepcions: «Ratlla o conjunt de ratlles horitzontals que serveixen de guia per a escriure», «full de paper amb ratlles impreses», i també com a sinònim de *pentagrama*. I en sentit figurat equival a «norma, guia, model». El DIEC accepta el mot i el beneeix, però li suprimeix la marca de castellanisme (com fa sempre en casos semblants, aspecte que ja ha estat prou comentat i criticat), amb la qual cosa no dona cap indici sobre la bondat del mot. Segons el DCVB i el *Diccionari etimològic i complementari* de Coromines, en català *pauta* i derivats són castellanismes clars. Aquest darrer diccionari és ben contundent: «*Pauta* pres del castellà, on el plural *pacta* esdevingué per via sàvia, mig popularitzat, *pauta* [1475], que partint

Una manera de saber si un mot és genuí és mirant què fan les llengües romàniques. En el cas del mot «pauta», es tracta d'un castellanisme.

de la idea de 'lleis, textos legals' i passant per 'norma', prengué el sentit de [...]». I tot seguit afegeix: «En català no és mot genuí, que val més substituir per *un ratllat*, i, en sentits més abstractes, per *norma* o *canemàs*; *pautar* es deia i es diu *reglar*, i també es podria dir *un reglat*, que potser fóra l'expressió més còmoda i inequívoca». Doncs, segons Coromines, no és justificable en català el mot *pauta* en cap dels sentits que ha pres en castellà.

Ara només ens cal veure què fan les altres llengües en què el mot no hi és. Si consultem els diccionaris d'equivalència per a veure com tradueixen el mot castellà *pauta* en el sentit abans indicat, trobem: per a l'italià, *modello*, *regola*, *guida*, *norma*; per al francès, *règle*, *modèle*, *norme*; per a l'anglès, *norm*, *guide*, *model*.

És evident, doncs, que el llatí *pacta* només va donar *pauta* en castellà; en les llengües restants el mot és inexistent, com també ho és en la nostra llengua. En català aquest mot solament s'explica com a castellanisme, i bastant modern. És, doncs, un mot sense cap tradició, que creiem innecessari. No veiem, per tant, gens clar per què hem d'admetre *pauta* en català. És, a més, injustificable com a forma culta, perquè, si de cas, aquesta fóra *pacta*, atès que *pauta* es una forma exclusiva del castellà, indocumentada en català. Però també hem de rebutjar aquesta forma sàvia *pacta* en català, perquè la llengua ja disposa de diverses alternatives i no ens cal cap llatanisme, que sempre resulta superflu i artificial en un cas així¹. Efectivament, si, en el sentit figu-

rat, totes les llengües diuen *norma*, *regla*, *guia*, etc., nosaltres també podem fer exactament igual i prescindir del mot *pauta*.

Doncs si, d'acord amb Coromines, aquest mot no és genuí per a indicar les ratlles marcades en un paper i, a més, ni ens cal ni, de fet, l'hem hagut de menester mai, per què l'hem d'acceptar ara en català? I pel que fa a l'ús figurat modern per extensió, és prou clar que només té sentit en castellà que ja el té com a mot antic de la llengua. Contràriament, en català, en què no és un mot autòcton, aquest ús per extensió és impossible, i, per tant, l'admissió en la nostra llengua no té cap justificació si no és com a castellanisme modern. Potser algú pot pensar que per a aquesta accepció moderna, atès l'ús, es podria acceptar; però, si ja tenim els termes indicats com a alternatius i cap de les llengües restants no l'ha admès, per què ho hem fer? És ben evident que l'admissió d'aquest mot en català no és sinó una concessió a l'entrada d'un mot foraster innecessari, mot que en la nostra llengua sols és explicable per la pressió i la interferència del castellà. I, d'altra banda, també es ben evident que les altres llengües, en què no es presenta aquesta situació, el mot *pauta* no solament no l'han admès, sinó que ni els ha passat mai pel cap. Doncs nosaltres, que no el necessitem per a res, bé podem fer tal com fan totes les altres llengües i prescindir-ne.

En resum, sembla prou clar que en català hem de rebutjar el mot *pauta* en tots els sentits. ♦

¹ En una altra ocasió parlarem de la introducció de llatinismes innecessaris en català.